

Správa zo zahraničnej pracovnej cesty

Účastník PC: Mgr. Lucia Miňová, Administratívny zamestnanec biosférických rezervácií

Termín konania PC: 26.11.2018 – 30.11.2018

Účel pracovnej cesty:

Miesto konania PC: Stretnutie so zástupcami Nemeckého výboru Programu UNESCO Človek a biosféra a návšteva Biosférickej rezervácie Rhon a Biosférickej rezervácie Thuringer Wald

26. 11. 2018 Odchod z SK, prechod hranice s Rakúskom o 11:45 , prejazd Rakúskom, Nemeckom a príchod do Oberlesbachu, Ubytovanie v environmentálnom edukačnom centre

27.11. 2018 Presun na Správu BR Rhon v Hesensku, stretnutie s riaditeľom BR p. Raabom, návšteva informačného centra, Prezentácia Projektu Life zameraného na ochranu prírody a manažment v BR, prezentácia Poľnohospodárstva a regionálneho rozvoja p. Emig, ktorá zastupuje mimovládnu organizáciu, ktorá pracuje v oblasti rozvoja územia

- exkurzia v BR Rhon – ukážka obhospodarovania lesov, TTP,
  - návšteva organickej farmy Bio-Hof-Gensler – ukážka regionálneho marketingu, farma na chov hovädzieho dobytku, produkcia krekrov z BR pod značkou BR z domácich poľnohospodárskych produktov, hotel – indiánske tee-pee – regionálny rozvoj založený na zážitkovom učení, organizovanie eventov pre návštevníkov
  - návšteva rodinnej dovolenkovej chaty v obci Wachtkuppel – ukážka trvalo udržateľného turizmu založenom na produkte – zrekonštruovaná chata – dovolenkový raj pre ľudí z miest a veľkomiest na relax a spojenie s prírodou, použitý materiál – mieste suroviny – drevo, keramiky, ...
  - návšteva reštaurácie a predstavenie rodinnej firmy Krenzers Rohn – firma na chov oviec a pestovanie jabĺk a produkcia jedinečných regionálnych produktov, jablkový mušt, víno, cherry, regionálne jedlá podľa starej rodinnej receptúry
  - návrat do Environmentálneho edukačného centra Oberelsbach
  - počas dňa sme sa mali možnosť stretnúť s predstaviteľmi BR a zároveň s producentmi a podnikateľmi v BR; všetky príklady sú veľmi inšpiratívne a vyznačujú sa inováciou, kreativitou, pevnou vôľou, tendenciou odlišiť sa a byť jedinečný, budovanie relax zón a prinavrátenie sa k prírode, k jej hodnotám
  - na každom stretnutí bol zdôraznený význam biosférickej rezervácie, na jej funkčnosť . Správa BR disponuje , mechanizmami a nástrojmi na motiváciu obhospodarovateľov a stakeholdrov, ktoré prispievajú k zachovaniu biodiverzity a zároveň ponúkajú možnosti na ekonomické využitie krajiny
  - manažment BR v jednotlivých spolkových krajinách Nemecka je odlišný. V každej spolkovéj krajine sú odlišné zákony a pravidlá. Vláda Nemecka však biosférické rezervácie podporuje od ich vzniku, nielen financiami (1 – 2 mil. eur), ale i možnosťami čerpať projekty, granty, rozvojové projekty, marketing, ...
- V Nemecku je vyhlásených 16 BR.

28.11. 2018 - stretnutie so zástupcami Správy BR Bavarska, stretnutie s riaditeľom p. Geierom

Stretnutie so zástupcom Nemeckého výboru Programu UNESCO Človek a biosféra, zároveň županom Bavarska p. Habermannom. Dôležité a kľúčové stretnutie. P. Habermann vysvetlili pozíciu Nemeckého výboru MAB a postavenie BR v krajine. BR majú jednoznačnú podporu štátu, pravidelne prideľované financie jednak pre správu a plnenie jednotlivých úloh a funkcií. Obyvateľ každej BR musí mať benefit z toho, že žije v BR. V BR musí byť vyššia životná úroveň a to nielen zvyšovaním úrovne životného prostredia, ale i ochranou kultúrnych pamiatok a regulatív v stavebnom konaní a architektúre. - v Nemecku tvorí HDP najmä priemysel, ktorý by mal podporovať a kompenzovať negatívny vplyv na životné prostredie podporou života v BR, turizmus je doplnkový spôsob získavania financií. Zdôraznil

veľký význam na popularizáciu BR a UNESCO, intenzívna komunikácia s politikmi na komunálnej, regionálnej a národnej úrovni, Na rozdiel od Talianska, Francúzska a v podstate aj Slovenska, Nemecko nemá centralizovanú politiku, regionálne rozdiely nie sú také markantné. Je dôležité zabezpečiť kvalitné vzdelávanie pre obyvateľov BR. Bavorsko vybuďovalo Centrum biodiverzity – monitorovacie, výskumné a vzdelávacie centrum postavené na aplikačnom výskume (rozpočet 15 mil. eur, 20 nových pracovných miest) – servis pre tvorbu projektov a cieľom je aj vychovať vlastných odborníkov. Bavorská vláda podporuje BR Rhon sumou 2 mil. eur a 220 tis eur prispievajú samosprávy. Podľa p. Habermanna budúcnosť BR spočíva v morálnom a etickom využívaní prírody. Ponúkol slovenskej delegácii pomoc pri plnení Programu Človek a biosféra formou zaslania listov kompetentným organizáciám a ministerstvám. Slovenská delegácia sa aktívne zapájala do rozhovoru kladením množstva otázok s uplatnením korektného dialógu a vysvetlenia pomerov na Slovensku, t.j. manažment BR bez podpory Vlády SR a bez pridelovania financií na zabezpečovanie fungovania BR.

- Presun do BR Thuringian Forest cca 80 km

- Stretnutie so zástupcami BR a návšteva informačného centra v obci Schmiedelfeld. Riaditeľ BR informoval o charakteristikách BR – ide predovšetkým o lesnú BR (83%) krajinu zameranú na turizmus (bežkárské trate, turistické centrá na zjazdové lyžovanie, najdlhšia hrebeňovka v Nemecku,...). Zriaďovateľom je ministerstvo životného prostredia, Energie, ochrany prírody spolkové republiky ..., ktoré určuje kompetencie správy. V rámci pracovníkov BR poskytujú rôzne druhy služieb pre stakeholdrov a návštevníkov. So stakeholdrami sa pravidelne stretávajú a spoločne riadia činnosti v jednotlivých oblastiach, ktoré sú pod správou samostatných štátnych agentúr. Obyvatelia musia cítiť benefit z BR. Správa je prepojená na turizmus a environmentálnu výchovu. Správa ponúka rôzne tréningové programy, ktoré sa odlišujú v jednotlivých sezónach. Okrem toho je správa prepojená s gastronomickými službami. Zloženie správy: 10 odborných pracovníkov (zameranie: turizmus, regionálny rozvoj, výskum a monitoring, ochrana prírody, GIS, administrácia a finančné oddelenie, vzdelávanie) a 5 strážcov. Spolupráca s lesníkmi je veľmi dobrá. Po dohode lesníci rešpektujú obmedzenia, ktoré vyplývajú z ochrany prírody, avšak existujú kompenzačné nástroje. V BR sa uplatňuje príroda blízke obhospodarovanie.

- Účasť na slávnostnej ceremónii pri príležitosti rozšírenia BR za účasti zástupcov Nemeckej komisie UNESCO, Nemeckého výboru MAB, stakeholdrov, zástupcov spolkové republiky a zakladateľov BR

- ubytovanie - Hotel Gastinger

29.11. 2018 - prezentácia informačného centra – interaktívne prvky výučby o ekosystémoch, o funkciách BR, o medzinárodnej spolupráci, o poslaní biosférických rezervácií

- prezentácia BR Thuringian Forest, stretnutie so starostom Schmiedelfeldu, so zástupkyňou Nemeckej komisie UNESCO. BR má podobné problémy ako slovenské BR- nepriaznivý demografický vývoj, odchod vzdelaných ľudí do miest. BR má vlastnú víziu s cieľom zlepšovania infraštruktúry – udržateľná forma dopravy, pričom poberateľmi financií sú predovšetkým obce, ktoré úzko spolupracujú so správou BR. Správa BR koordinuje turizmus, ponúka sprievodcovskú činnosť edukačné programy, do ktorých inovuje miestnych podnikateľov a stakeholdrov. Správa BR zvyšuje povedomie o BR – proces výmeny informácií. BR je sprostredkovateľom rôznych podporných schém: Leader group. Štrukturálne fondy EÚ, podpora verejno-súkromného sektora, štátnej a federálnej vlády, okresov a miestnych komunít. Venujú sa systematickému monitoringu a štruktúrovanému a porovnateľnému výskumu v jednotlivých zónach BR. Popularizácii s heslom Kde je BR? Vy ste BR“. Správa BR spája stakeholdrov a návštevníkov, vytvára rôzne partnerské projekty regionálneho rozvoja zameraných na gastronómiu, hotelierstvo, a turizmus (1400 spolupracovníkov) a producentov a remeselníkov. Na každý typ spolupráce sú vytvorené kritériá. Partneri sa podieľajú na komplexnej propagácii územia. Rekonštrukcia budov s historickými prvkami (šindle), vybudovanie systému mobility hosťovské karty pre návštevníkov s množstvom zliav a výhod. Budujú integrovanú regionálnu stratégiu, ktorej cieľom

je koordinácia podnikateľov v turizme s cieľom destinačného turizmu a tvoria rôzne skupiny – agentúry, ktoré sa zameriavajú na zmenu pohľadu na BR (kultúra, prírody, aktivity, eventy, športy)

- prezentácia rozvojovej agentúry – metóda hodnotenia marketingu, nastavenia PIR a popularizácie BR, značkovanie produktov a služieb
- prezentácia fenologickej záhrady v BR – sledovanie fenologických procesov a vplyvu klímy na rôznych drevinách
- návšteva jadrovej zóny BR Thuringian Forest
- odchod na Slovensko 20:00

30.11.2018 – príchod na Slovensko, prechod hraníc 6:20

Prínos ZPC:

- Slovenská delegácia: V. Fabriciusová (členovia SV MAB: predsedníčka SV MAB, manažérka BR Poľana, Lucia Miňová - administratívny zamestnanec biosférických rezervácií, J. Kilík – manažér BR Slovenský Kras, S. Celer – manažér BR Tatry, M. Perinaj – manažér BR, M. Tomčík – riaditeľ OL Veľký Folkmar
- Zástupca MŽP SR a ŠOP SR sa ospravedlnili za neúčast'

ZPC v Nemecku bola pre slovenskú delegáciu veľmi prínosná. Mali sme možnosť vidieť fungovanie biosférických rezervácií Rhon a Thuringian Forest. I napriek ich prírodným a administratívnym rozdielom možno konštatovať, že BR v Nemecku sú akceptované a podporované zo strany Vlády Spolkovej republiky Nemecka a jednotlivých spolkových republík. Disponujú pravidelným a dostatočným rozpočtom na zachovanie biodiverzity, ale zároveň sa podieľajú na regionálnom rozvoji. BR majú dôstojné postavenie v krajine. Jednotlivé správy sú zabezpečené personálne, materiálne, majú vlastné moderné budovy a informačné centrá. Veľkým prínosom je vytvorenie spolupráce medzi jednotlivými BR. Ich zástupcovia prijali pozvanie na Slovensku v r. 2019.

Je škoda, že sa ZPC nezúčastnili zástupcovia MŽP SR a ŠOP SR.

Úlohy vyplývajúce zo ZPC:

Požiadat' generálneho riaditeľa ŠOP SR o finančnú podporu aktivít v jednotlivých BR a zvýšenie osobného príplatku v sume 200 eur manažérom BR. Práca manažéra odnáša veľa práce v koordinácii aktivít v BR, v stretnutiach so stakeholdrami, v príprave strategických dokumentov, v prípade eventov, v príprave rozvojových projektov, ...

Požiadat' predsedu Vlády SR o stretnutie s požiadavkou na legitímnu podporu BR, stanovenie zodpovednej organizácie za plnenie Programu Človek a biosféra a zabezpečenie financií pre jednotlivé BR v objeme od 1 – 2 mil. eur.

Zabezpečenie verejno-súkromného partnerstva pre každú BR.

Vytvorenie plánu aktivít na r. 2019.

Zabezpečiť systematickú propagáciu BR na regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni.

Vypracovala: L. Miňová